

УДК 658.5

Лобас Г. - ст. гр. БМм-51

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ТЕОРІЯ ДОВГИХ ХВИЛЬ М. Д. КОНДРАТЬЄВА

Науковий керівник: к.т.н., доц. Стойко І. І.

Теорія довгих хвиль. Її автор російський економіст Микола Дмитрович Кондратьєв (1892-1938), стверджував про існування довгого циклу економічної кон'юнктури з тривалістю 50-55 років. Основними причинами виникнення довгих хвиль М. Кондратьєв вважав нововведення, війни та революції, відкриття нових ринків, збільшення запасів золота тощо. Він також вказав на зв'язок довгих хвиль з науково-технічними відкриттями, винаходами та їх упровадженням, зазначаючи, що оновлення «основних матеріальних благ» відбувається не плавно, а стрибками, і є матеріальною основою великих циклів кон'юнктури (циклів Кондратьєва). Вчений наголошував на ендогенному (внутрішньому) характері довготривалих коливань і до причин технологічних змін відносив запити виробництва та створення таких умов, за яких упровадження нових технічних засобів, використання винаходів стає можливим. Це передусім достатній рівень накопичення ресурсів у грошовій формі й низький позичковий відсоток, що дає змогу здійснювати інвестиції в радикальні нововведення.

М. Д. Кондратьєв довів, що є три типи «хвиль» — короткі (приблизно 3 роки), середні (15 років) і довгі (60 років) і всі вони впливають на економічну кон'юнктуру. При побудові системи регулювання економіки необхідно враховувати чинник часу і стежити за розвитком кризових явищ, що дає змогу з меншими витратами відновити рівновагу, замінити одну парадигму на іншу. Інноваційні процеси слід пов'язувати з різними чинниками кон'юнктури — з рівновагою «першого порядку» — : між звичайним ринковим попитом і пропозицією; відхилення від неї породжуються короткотерміновими коливаннями тривалістю 3-3,5 роки; «другого порядку» : досягається в процесі формування цін виробництва шляхом міжгалузевого переливу капіталу, що вкладається в обладнання, відхилення від цієї рівноваги Кондратьєв пов'язує з циклами середньої тривалості (5-7 років) ; «третього порядку» : стосується «основних капітальних благ», до яких належать промислові споруди, інфраструктура промисловості, а також кваліфікована робоча сила, що обслуговує цей технічний спосіб виробництва (цикл триває 40-60 років). Відхилення від першого типу рівноваги призводить до коротких хвиль, другого типу — до середніх хвиль, третього — до довгих хвиль. Ці наукові висновки вченого сьогодні безпосередньо стосується України, оскільки постає питання: наскільки сильно відстає Україна від розвинутих країн з позиції сировинної бази, джерел енергії, кваліфікації та умов праці робітників ?

Таким чином, основною закономірністю великих циклів М. Д. Кондратьєв вважав науково-технічні винаходи, відкриття, зміни технологічного укладу, які впливають на соціально-економічне життя суспільства, утворення нових ринків, нових країн тощо.

М. Д. Кондратьєв не зумів повною мірою пояснити причини інтересу підприємців до нових технологій у певні періоди, з'ясувати мотивацію залучення радикальних нововведень у виробничу діяльність суб'єктів господарювання. Відсутність цієї ланки в механізмі циклічних коливань економічного розвитку спонукала до подальших досліджень, результатом яких стали інноваційні теорії технологічних змін

Саме тому, сьогодні сучасні науковці в галузі економічних досліджень відносять сферу наукових розробок М. Д. Кондратьєва до однієї з теорій інноваційної діяльності.